

Savetu za štampu

Komisiji za žalbe

Podnositeljka: Milena Vasić, u svojstvu članice Komisije za žalbe Saveta za štampu, podnosi žalbu protiv dnevnog lista „ALO“ zbog teksta koji je objavljen 9. 10. 2024. godine u štampanom izdanj ovog dnevnog lista pod naslovom: „Krivi su mama i tata“ a koji je objavljen i na naslovnoj strani ovog lista.

U skladu sa čl. 3 Poslovnika o radu komisije Saveta za štampu, kao članica Komisije Saveta za štampu podnosim žalbu protiv dnevnog lista „Alo“ zbog gorenavedenog teksta ([link](#) ka naslovnoj strani). U tekstu, koji potpisuje redakcija hronike prenosi se iskaz maloletnika sa suđenja koje je zatvoreno za javnost. Između ostalog, u tekstu se prenosi da je redakcija nezvanično saznala da je dečak optužio majku i oca za ubistvo koje je počinio. U tekstu je detaljno opisano kako je maloletnik izgledao dok je davao iskaz, gde je sedeo, da je pocrveneo u licu, ali i da su neki od oštećenih napustili sudnicu. Na ovaj način je na senzacionalistički način, uz kršenje brojnih prava maloletnika, ali i oštećenih preneti informacija sa suđenja koje je zatvoreno za javnost upravo da bi se zaštitili učesnici postupka.

Smatram da su tekstom prekršene sledeće odredbe Kodeksa novinara Srbije:

Poglavlje 1 tač. 3 - Novinar je dužan da naznači izvor informacije koju prenosi. Ukoliko izvor ne želi da bude otkriven, novinari i urednici postupaju sa dužnom profesionalnom pažnjom i svojim profesionalnim autoritetom staju iza informacije i odgovaraju za njenu tačnost.

U ovom delu naročito treba imati u vidu smernicu Kodeksa koja navodi: *Objavljivanje informacija koje su označene kao poverljive, dopušteno je isključivo ukoliko se utvrdi da je pravo javnosti da bude informisana prioritetno u odnosu na razloge poverljivosti informacija.* U konkretnom slučaju, javnost je isključena iz postupka upravo da bi maloletni učesnici postupka i porodice oštećenih bili pošteđeni medijske senzacije. Isključivanje javnosti iz krivičnog postupka je izuzetak koji se sprovodi samo u Ustavom strogo uvrđenim slučajevima kada je u pitanju zaštite interesa nacionalne bezbednosti, javnog reda i morala u demokratskom društvu, kao i radi zaštite interesa maloletnika ili privatnosti učesnika u postupku, u skladu sa zakonom. Ustav je dakle, regulisao pitanje prava javnosti da zna detalje sudskog postupka propisujući uslove za isključenje javnosti. Onog trenutka kada je u postupku doneto rešenje suda da se javnost isključi iz postupka, sud je odlučio i da li javnost ima prvo da zna detalje postupka odlučujući da se zatvranjem suđenja za javnost štiti preči interes maloletnika. Objavljivanjem detalja iskaza maloletnog lica medij je grubo prekršio Kodeks novinara i postupio suprotno interesima učesnika u postupku.

Tekstom je prekršeno i više tačaka iz poglavlja 4 – odgovornost novinara i to sledeće tačke:

3. Novinar je dužan da poštuje pravilo pretpostavke nevinosti i ne sme nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude.

4. Novinaru je zabranjeno da koristi neprimerene, uznemiravajuće, pornografske i sve druge sadržaje koji mogu imati štetan uticaj na decu.

5. Novinar je dužan da poštuje i štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa.

6. Novinar neguje kulturu i etiku javne reči, poštuje pravo na odgovor, izvinjenje i ispravku i dužan je da blagovremeno objavi odgovarajuću ispravku.

Objavljeni sadržaj je izuzetno uzemirujući kako za same učesnike postupka, tako i za širu javnost, naročito maloletnu publiku, budući da se radi o detaljima iskaza maloletnog deteta koje je ubilo svoje vršnjake. Nazivanje maloletnog lica koje je dalo iskaz pred sudom, a koje je prema našem pravu, u trenutku učinjenog dela bilo krivično neodgovorno „dečakom ubicom“ grubo se krši etika javne reči jer ako sud ne može utvrditi da je maloletnik krivično odgovoran, to nemaju pravo ni mediji. Opisom detalja sa suđenja zatvorenog za javnost, naročito ponašanja oštećenih, krši se njihovo pravo na dostojanstvo ličnosti, kao i prava deteta. Stavljanjem naslova na naslovnu stranu lista „Krivi su mama i tata“ krši se pretpostavka nevinosti okrivljenih u postupku jer se čitaocima sugerije da su okrivljeni izvršili delo. Novinar ne sme nikoga proglasiti krivim pre nego što to učini sud, a ovakvo sugestivno prenošenje iskaza sa suđenja zatvorenog za javnost proizvodi efekat krivice optuženih što može značajno poremetiti sudski postupak koji je u toku.

Prekršeno je i nekoliko tačaka iz poglavlja 7 Kodeksa novinara i to:

Tačka 1 - poštovanje privatnosti, koja glasi: 1. Novinar poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše. Pravo na privatnost je suženo kada je reč o javnim ličnostima, a posebno nosiocima javnih funkcija.

2. Novinari i urednici naročito treba da izbegavaju spekulacije i prenošenje nedovoljno proverljivih stavova u izveštavanju o nesrećama i tragedijama u kojima ima stradalih ili su teško pogođeni materijalni i drugi interesi građana.

4. Novinar je obavezan da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

U konkretnom slučaju, objavljena je fotografija maloletnika koji je dao iskaz na suđenju zatvorenom za javnost, premda delimično zamagljena, učinila je dečaka prepoznatljivim. Sam tekst navodi čitaoca na zaključak da su za masovno ubistvo krivi roditelji dečaka, jer prenosi navodne reči dečaka sa suđenja iz nezvaničnog izvora. Neodpustivo je da, ukoliko je suđenje zatvoreno za javnost da bi se sačuvala privatnost učesnika postupka jedan medij na ovaj način objavljuje detalje i fotografije učesnika u postupku. Sadržaj izjave maloletnika na sudu nemoguće je proveriti, a sam tekst govori da se radi o nezvaničnom izvoru, pa se ne može odrediti da li je preneti iskaz uopšte istinit.

Budući da se medij krije iza nezvaničnog izvora, a da se radi o suđenju koje je zatvoreno za javnost, smatram da je prekršena i **tačka 1 poglavlja 8 Kodeksa novinara Srbije** – koršćenje časnih sredstava.

Izveštavanje sa zatvorenog suđenja je na senzacionalistički i bezobziran način grubo prekršilo kako prava maloletnih učesnika u postupku, tako i prava porodica žrtava i oštećenih. Prilikom zatvaranja suđenja za javnost, sud je taj koji odlučuje da li javnost ima pravo da zna detalje sa suđenja i koji detalji mogu biti dostupni javnosti. Mešanje medija na ovaj način u postupak, krši ne samo prava učesnika u postupku, maloletnika i drugih oštećenih, već i pravo na pravično suđenje, budući da javnost nema uvid u to da li su preneti iskazi kompletni, tačni ili je njima manipulirano od strane medija. Zbog svega navedenog, molim Savet za štampu da usvoji ovu žalbu i postupi u skladu sa svojim nadležnostima.

Podnositeljka: Milena Vasić

Prilog: Skeniran tekst iz dnevnog lista „Alo“